

Bruksela, 19 listopada 2018 r.
(OR. en)

14411/18

SOC 715
EMPL 535
ECOFIN 1064
EDUC 430

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Przeglądy tematyczne „Społeczne aspekty cyfryzacji” (Komitet Ochrony Socjalnej) oraz „Cyfryzacja i robotyzacja pracy” (Komitet ds. Zatrudnienia) – Zatwierdzenie wspólnych kluczowych przesłań

Delegacje otrzymują w załączeniu wspólne kluczowe przesłania na wyżej wymieniony temat przekazane przez Komitet ds. Zatrudnienia i Komitet Ochrony Socjalnej do zatwierdzenia przez Radę (EPSCO) w dniu 6 grudnia 2018 r.

Kluczowe przesłania po przeprowadzeniu przeglądów tematycznych „Społeczne aspekty cyfryzacji” (Komitet Ochrony Socjalnej) oraz „Cyfryzacja i robotyzacja pracy” (Komitet ds. Zatrudnienia)

Połączone efekty postępu technologicznego, zmian demograficznych i globalizacji zmieniają współczesny styl życia. Postępująca cyfryzacja, robotyzacja i rozwój gospodarki cyfrowej opartej na platformach internetowych są motorem zmian na rynku pracy i mogą mieć poważne skutki dla systemów zabezpieczenia społecznego. Zmiany te umożliwiają powstawanie nowych możliwości zatrudnienia i mogą przyczyniać się do włączenia społecznego, ale tworzą też pewne wyzwania. Nowe formy pracy i modele działalności mogą podważać tradycyjne stosunki pracy, warunki pracy i systemy zabezpieczenia społecznego.

We wrześniu 2018 r., w nawiązaniu do wcześniejszych prac i w odpowiedzi na priorytety austriackiej prezydencji Rady Unii Europejskiej, Komitet Ochrony Socjalnej przeprowadził ukierunkowany przegląd dotyczący społecznych aspektów cyfryzacji, skupiając się na pracy za pośrednictwem platform internetowych, a Komitet ds. Zatrudnienia dyskutował na temat cyfryzacji i robotyzacji pracy, ze szczególnym uwzględnieniem sektorów zdrowia i opieki.

Płynące z tych dyskusji główne wnioski są następujące:

- Oczekuje się, że w nadchodzących latach zwiększy się odsetek pracowników zatrudnionych w ramach nowych form pracy. Dotychczasowe doświadczenie pokazują, że postęp technologiczny tworzy nowe produkty, rynki i zawody.
- Postęp technologiczny przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa w miejscu pracy i jakości pracy poprzez automatyzację szkodliwych dla zdrowia i nużących czynności, a także poprzez umożliwienie większej elastyczności. Prowadzi też jednak do zmniejszenia liczby miejsc pracy w niektórych sektorach. Dlatego należy objąć wsparciem osoby zagrożone utratą pracy. Publiczne służby zatrudnienia i systemy zabezpieczenia społecznego odgrywają kluczową rolę we wspieraniu przekwalifikowania zawodowego pracowników i w przyczynianiu się do włączenia społecznego.
- Pracownicy o niskich umiejętnościach są bardziej narażeni na utratę pracy. Poprawa umiejętności i kompetencji jest więc istotna w zakresie tworzenia odpowiednich warunków do szerszego korzystania z możliwości oferowanych przez nowe formy pracy i w zakresie propagowania rynku pracy sprzyjającego włączeniu społecznemu. Jednakże założone cele dotyczące uczenia się przez całe oraz podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowywania się nie są obecnie osiąganе. Coraz pilniej potrzebne są polityki mające na celu zwiększenie możliwości w zakresie nabywania umiejętności przez pracowników, którzy nie mają dostępu do szkoleń lub którzy mają ograniczone możliwości udziału w szkoleniach poza godzinami pracy.

- Robotyzacja nie musi koniecznie oznaczać likwidowania miejsc pracy: miejsca pracy mogą pozostać, ale w radykalnie zmienionej formie. Wskazuje to na potrzebę rzetelnych informacji o rynku pracy, by możliwe było rozumienie zmieniających się profili zadań. To zrozumienie powinno z kolei przeniknąć do naszych systemów kształcenia i szkolenia, by zapewnić dysponowanie przez naszą siłę roboczą odpowiednim zestawem umiejętności – ze szczególnym naciskiem na osoby o niskich umiejętnościach zawodowych. Państwa członkowskie będą też być może musiały poszukać bardziej proaktywnego i prewencyjnego podejścia do aktywnych polityk rynku pracy.
- Polityka może proaktywnie starać się wpływać na wykorzystywanie i absorpcję technologii. Istnieje szereg czynników mających wpływ na to, czy ludzie akceptują lub odrzucają zmiany technologiczne, a wpływ i tempo zmian mogą się znacznie różnić. Dlatego konieczne jest, by decydenci wskazywali wymierne korzyści zmian i propagowali szerszą społeczną dyskusję na temat cyfryzacji i robotyzacji.
- Nowe formy zatrudnienia mogą przynieść korzyści zainteresowanym stronom i ogółowi społeczeństwa. Mogą one ułatwić dostęp do rynku pracy dla niektórych grup społecznych, m.in. osób tradycyjnie najbardziej oddalonych od rynku pracy, i przyczynić się w ten sposób do włączenia społecznego. Mogą też oferować większą elastyczność i możliwości w zakresie poprawy równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. I wreszcie mogą być pomocne w zwalczaniu pracy nierejestrowanej.
- Jednocześnie nowe formy zatrudnienia mogą również tworzyć wyzwania w takich kwestiach jak warunki pracy, niepewność zatrudnienia, a także dostęp do ochrony socjalnej, jej adekwatność i stabilność, co może prowadzić do większej segmentacji rynku pracy.
- Państwa członkowskie oraz, w stosownych przypadkach, partnerzy społeczni powinni podejmować działania mające na celu zapewnienie, by osoby pracujące za pośrednictwem platform internetowych nie znajdowały się w niekorzystnej sytuacji ze względu na ich rodzaj zatrudnienia. Celem powinno być zapewnienie takim osobom sprawiedliwych warunków pracy, adekwatnego wynagrodzenia, organizacji pracy i odpowiedniej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Zależnie od sytuacji w grę powinny wchodzić zarówno środki regulacyjne, jak i nieregulacyjne. Przy opracowywaniu działań politycznych należy również uwzględnić dużą różnorodność pracy za pośrednictwem platform internetowych, gdyż nie da zastosować się uniwersalnego rozwiązania. Tam gdzie brak klasycznego stosunku pracodawca–pracownik, rozważyć należy kwestię reprezentacji w dialogu społecznym.

- Wszędzie gdzie to konieczne, państwa członkowskie powinny podejmować działania na rzecz zapewnienia, by pracownicy mieli dostęp do odpowiedniej ochrony socjalnej i do zachęt do uczestnictwa w systemach zabezpieczenia społecznego. Tu również należy przeanalizować możliwości wprowadzania zarówno środków regulacyjnych, jak i nieregulacyjnych.
- Kluczowe czynniki decydujące o dostępie pewnych rodzajów zawodów do ochrony socjalnej dotyczą statusu osoby samozatrudnionej lub stosunku umownego między pracodawcą a pracownikiem. Warto zauważyć, że różne platformy różnie definiują stosunki pracy. W tym kontekście może pojawić się potrzeba dostosowania odpowiednich praw i przepisów, jeśli okaże się, że istniejące ramy są nieodpowiednie.
- Należy przeciwdziałać fikcyjnemu samozatrudnieniu, oceniając, czy pracownicy rzeczywiście prowadzą działalność na własny rachunek. Konieczne może być opracowanie lub udoskonalenie sposobów śledzenia transakcji związanych z pracą i dochodów osób pracujących za pośrednictwem platform internetowych i innych pracowników nietypowych, by zapewnić nieprzerwaną adekwatność i stabilność krajowych systemów zabezpieczenia społecznego i by zwalczać, w stosownych przypadkach, nieuczciwą konkurencję między przedsiębiorstwami, które przyczyniają się do ochrony socjalnej, a przedsiębiorstwami, które tego nie robią.
- Wpływ stosowania sztucznej inteligencji na włączający charakter rynku pracy może wymagać rozważenia z różnych stron: niektóre publiczne służby zatrudnienia już korzystają z uczenia się maszyn, by ułatwiać dostosowywanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy; niektóre platformy korzystają z ratingów i algorytmów (które mogą mieć wbudowane mechanizmy faworyzujące) do przydzielania pracy. Takie nowe funkcje mogą stwarzać problemy związane na przykład z prywatnością lub dyskryminacją.
- Podobnie rosnące wykorzystywanie robotów w sektorach takich jak sektor zdrowia i opieki potrzebuje solidnych ram zarządczych, by zarządzać ryzykiem i zapewniać bezpieczeństwo osób pracujących z robotami i wchodzących z nimi w interakcje.
- Z uwagi na potencjalnie transgraniczny charakter pracy za pośrednictwem platform internetowych ważna jest współpraca na szczeblu UE. Współpraca ta mogłaby być pomocna w wielu dziedzinach, na przykład w zakresie transgranicznego przenoszenia praw socjalnych i przepisów dotyczących mającego zastosowanie ustawodawstwa. Ważnym aspektem do rozważenia jest również współpraca z platformami mającymi siedzibę poza Unią Europejską. Państwa członkowskie powinny dzielić się doświadczeniami i dobrymi praktykami.

- Opracowywanie odpowiednich działań politycznych musi opierać się na solidnych dowodach, porównywalnych i spójnych danych, zwłaszcza tych dotyczących pracy za pośrednictwem platform internetowych. W opracowywanie i monitorowanie tych adekwatnych działań należy włączyć partnerów społecznych, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i inne odpowiednie zainteresowane strony.
-